

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

У статті досліджуються організаційні аспекти внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці в бюджетних установах. Визначено джерела формування інформації внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці, розглянуто етапи організації внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці.

Ключові слова: оплата праці, бюджетна установа, внутрішній контроль.

Постановка проблеми. Облік та контроль розрахунків з оплати праці на будь-якому підприємстві, установі, організації займає провідне місце в системі бухгалтерського обліку. Процес оплати праці в бюджетній сфері має значні особливості, так як свої особливості має сама бюджетна сфера, і насамперед – це характер фінансово-економічних відносин. В бюджетних установах фінансування виплат на оплату праці, у відповідності до чинного законодавства, здійснюється за окремими статтями, які є захищеними. Отже, великого значення набуває не тільки правильний облік розрахунків з оплати праці, а й дієвий контроль за його здійсненням. Слід, також, відмітити, що в сучасних умовах кризових явищ в економіці і дефіциту бюджетних коштів, контроль за їх використанням набуває все більшої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у вивчення теорії, методології обліку та контролю розрахунків з оплати праці зробили такі відомі вітчизняні вчені, як: П. Й. Атамас, М. Т. Білуха, С. Ф. Голов, В. П. Завгородній, М. В. Кужельний, М. Г. Михайлов, В. В. Сопко та інші.

Проте, незважаючи на значну кількість публікацій, питання стосовно контролю розрахунків з оплати праці в бюджетних установах потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті. Дослідження організаційних аспектів внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день однією з головних проблем бюджетних установ є те, що вони працюють в умовах недостатнього фінансування з бюджету держави. Це зумовлює необхідність не тільки планувати, здійснювати та

контролювати доходи і видатки бюджетних програм, але і керувати результатами їх виконання [5].

Особливою формою контролю є внутрішній контроль. Для правильного розуміння сутності внутрішнього контролю наведемо кілька визначень цього поняття. Як зазначає Бутинець Т. А., внутрішній контроль – це постійна, щоденна робота, яка унеможливорює допущання зловживань і дає можливість використовувати ресурси підприємства, включаючи людський капітал, на його користь відповідно до прийнятих планів, а також захищає інтереси працюючих у відповідності до умов колективного договору [2]. Корінько М. Д. зазначає, що внутрішній контроль – це система заходів, визначених керівництвом підприємства та здійснюваних на підприємстві з метою найбільш ефективного виконання усіма працівниками своїх обов'язків щодо забезпечення і здійснення господарських операцій [4]. Футоранська Ю. М. дає наступне визначення: внутрішній контроль – система заходів, визначених управлінським персоналом підприємства та здійснюваних усіма працівниками своїх обов'язків по забезпеченню і виконанню господарських операцій [6]. Отже, спільною особливістю у трактуванні сутності поняття внутрішнього контролю авторами є те, що метою здійснення зазначеного процесу є прийняття або коригування управлінських рішень з метою ефективної діяльності суб'єкта господарювання.

Відповідно до Бюджетного кодексу України, внутрішнім контролем є комплекс заходів, що застосовуються керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності бюджетної установи та її підвідомчих структур [1].

Засади здійснення внутрішнього контролю в бюджетних установах регулюються Методичними рекомендаціями з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах (наказ Міністерства фінансів України від 14 вересня 2012 року № 995) [7]. У даному документі підкреслюється, що внутрішнім контролем охоплюються питання планування діяльності установи, управління бюджетними коштами, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової і бюджетної звітності, забезпечення захисту активів від втрат, цільового і ефективного використання бюджетних коштів та інші питання, що не обмежуються лише фінансовими аспектами діяльності установи. При організації внутрішнього контролю в установі можуть бути використані кращі міжнародні практики побудови системи внутрішнього контролю в межах, що не суперечать законодавству України, зокрема рекомендований Європейською Комісією Посібник зі стандартів внутрішнього контролю для

державного сектору, розроблений Комітетом з внутрішнього контролю Міжнародної організації вищих контролюючих органів (INTOSAI).

Побудова будь-якої системи контролю передбачає застосування принципів контролю, що дозволить отримувати достовірні та об'єктивні результати та забезпечить повне використання мети та завдань контролю операцій з оплати праці (рис. 1) [7].

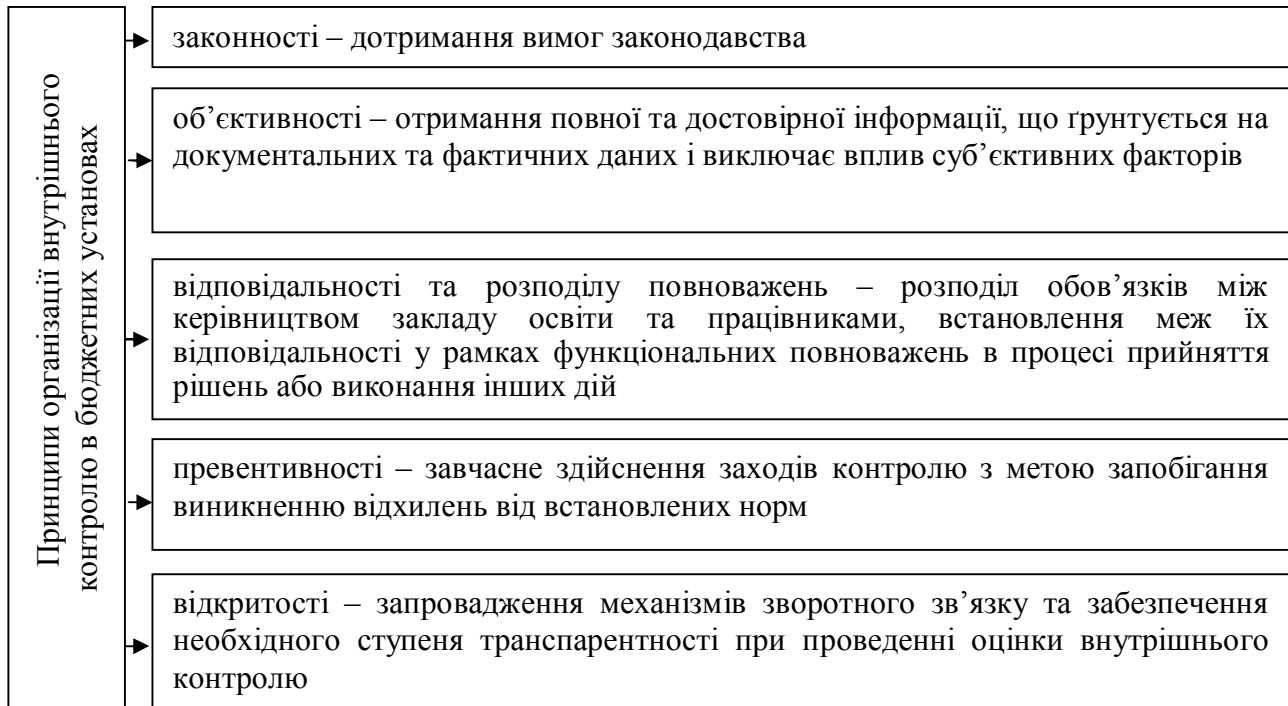

Рис. 1. Принципи внутрішнього контролю в бюджетних установах

Важливою умовою ефективного здійснення внутрішнього контролю є визначення його мети. Метою внутрішнього контролю операцій з обліку витрат на оплату праці є встановлення достовірності первинних даних щодо накопичення та списання витрат на оплату праці, повноти і своєчасності відображення первинних даних у зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку витрат на оплату праці та його відповідності прийнятій обліковій політиці, достовірності інформації щодо витрат на оплату праці, наведеної у звітності господарюючого суб'єкта.

Завданнями системи внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці є:

- перевірка організації робочих місць та процесу праці;
- правильність застосування дотримання умов оплати праці;
- наявність та відповідність законодавству первинних документів з обліку робочого часу;
- дотримання встановлених штатним розкладом посадових окладів працівників установи;
- перевірка реальності операцій по заробітній платі, що відображені в обліку;
- правильність оплати за формами та видами заробітної плати;

- правильність нарахувань на заробітну плату та утримань з неї;
- правильність нарахування виплат з тимчасової непрацездатності;
- своєчасність індексації заробітної плати з урахуванням росту цін в умовах інфляції;
- перевірка синтетичного та аналітичного обліку заробітної плати;
- відповідність показників аналітичного обліку по рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» записам синтетичного обліку і журнал-головної книги;
- перевірка повноти, правильності та достовірності відображення інформації про розрахунки з оплати праці у звітності тощо.

Як першочерговий етап, організація внутрішнього контролю має включати визначення суб'єктів, які здійснюють контроль, та їх функціональних обов'язків. Згідно законодавства України внутрішньогосподарський контроль на підприємствах покладено на бухгалтерію підприємства, на чолі з головним бухгалтером, та керівників відповідних підрозділів і служб. Отже, суб'єктами бухгалтерського контролю можуть бути працівники відділу внутрішнього контролю, головний бухгалтер, контролер (як окрема посада без створення відповідного відділу) або уповноважена на те керівництвом установи особа. Слід зазначити, що організація системи внутрішнього контролю вимагає від працівників необхідної професійної підготовки, раціонального розподілу прав та обов'язків.

Ефективність функціонування системи внутрішнього контролю багато в чому залежить від якості інформаційного забезпечення суб'єктів контролю, отримання якісної і своєчасної інформації про стан діяльності, яка, у тому числі залежить від надійності комп'ютерних програм, що забезпечують збір, вимірювання і реєстрацію, обробку, зберігання і передачу різних видів інформації. Джерела інформації внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці наведені на рис. 2.

Методику здійснення внутрішнього контролю операцій з оплати праці можна поділити на наступні стадії: організаційна, технологічна, результативна, контролююча (інспекційна). На першій стадії визначаються суб'єкти здійснення контрольних процедур та об'єкти, що підлягають контролю. Окреслюється коло питань, на які слід звернути увагу в ході перевірки; здійснюється планування контролю; систематизуються джерела інформації, які є основою для здійснення контролю. На другій стадії здійснюється: обстеження розпорядчих документів, дослідження господарських операцій, перевірка первинних документів, облікових регістрів та фінансової звітності; інвентаризація розрахунків з працівниками щодо виплат тощо. Результативна стадія передбачає аналіз причин відхилень, розробку методики усунення виявлених порушень та нівелювання їх впливу на господарську діяльність установи та на процес забезпечення виплат персоналу, вжиття адміністративних заходів відносно винуватців відповідно до їх службових інструкцій. На останній,

інспекційній стадії внутрішньогосподарського контролю виплат персоналу керівник відділу контролю або уповноважена особа здійснює перевірку ходу виконання прийнятих рішень, реалізації розроблених заходів на результативній стадії [3].

Рис. 2. Джерела інформації внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці

Зауважимо, що організовуючи систему контролю, необхідно дотримуватися системного підходу, що забезпечує його найбільшу результативність та, в свою чергу, визначає раціональність контрольної діяльності. Ефективна організація контролю є одним із заходів, спрямованих на вдосконалення управління установою.

Висновки. Внутрішній контроль розрахунків з оплати праці забезпечує захист від помилок та зловживань в установі, дозволяє переконатися у тому, що фонд оплати праці використовується повністю і ефективно, а організація та умови праці відповідають вимогам законодавства. Обов'язкове запровадження контролю розрахунків з оплати праці в бюджетних установах є одним із напрямів удосконалення системи контролю в цілому, що дасть можливість скоротити видатки і зробити державний контроль ефективнішим.

Список використаної літератури

1. Бюджетний кодекс України: [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17&p=1309936556715078
2. Бутинець Т. А. Внутрішній контроль: суть і зміст / Т. А. Бутинець // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – Житомир, 2008. – №2(44). – С. 31-42.
3. Гончар Л. В., Рубан А. Є. Організація внутрішньогосподарського контролю операцій з оплати праці та шляхи його удосконалення / Л. В. Гончар, А. Є. Рубан // Вісник ЖДТУ. – 2010. – №3. – С. 59-61.
4. Корінько М. Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, диверсифікація: [монографія] / М. Д. Корінько. – К.: ДП "Інформ-аналіт. Агентство", 2007. – 429 с.
5. Сисюк С. Організація та проблеми внутрішнього фінансового контролю в державних вищих навчальних закладах // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Сер. Економіка / редкол.: А. А. Григорук, Т. Г. Дудар, С. Л. Дусановський та ін. – Тернопіль, 2008. – Вип. 22. – С. 105-107.
6. Футоранська Ю. М. Окремі аспекти державного регулювання у сфері внутрішнього фінансового контролю в Україні / Ю. М. Футоранська // Фінансовий контроль. – 2009. – № 2 (31). – С. 20-24.
7. Про затвердження Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах: Наказ Міністерства фінансів України № 995 від 14.09.2012 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=351955

**ПЕТРИЦКАЯ О. С. ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ КОНТРОЛЯ
РАСЧЕТОВ ПО ОПЛАТЕ ТРУДА В БЮДЖЕТНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ**

В статье исследуются организационные аспекты внутреннего контроля расчетов по оплате труда в бюджетных учреждениях. Определены источники формирования информации внутреннего контроля расчетов по оплате труда, рассмотрены этапы организации внутреннего контроля расчетов по оплате труда.

Ключевые слова: заработная плата, бюджетное учреждение, внутренний контроль.

**PETRITSKA O. S. ORGANIZATIONAL ASPECTS OF CONTROL PAYMENT OF
WAGES IN BUDGETARY INSTITUTIONS**

The paper investigates the organizational aspects of internal control wage budget ustanvah. Defined stages of internal control labor costs, highlighted objects and sources of information forming internal control labor costs.

Keywords: wages, public institutions, internal control.